

בדומה ל-celebrities אחרים בעולם הגדול, נרקמה גם סביבם מעין הילה של סיפורי בדים, שהבליטה משהו מאופיו של כל אחד, הן מחייו הפרטיים והן מהשקפותיו. המשותף לכל הגוֹרְדֵיה הוותיקה הזאת היה דבר אחד - חוסר סובלנותם כלפי הזולת, לרבות כלפי יריב פוליטי או רעיוני - בר-פלוגתא. 'המנטליות של פינסקי', ממנה הזהירנו גיורא יוספטל. מנהיגים אלה היו קרוצים מאותו חומר כמוריהם הבולשוויקים ברוסיה; חוסר סובלנותם מקורה בתורת לנין: לזרוק את היריב אל ערימת האשפה של ההיסטוריה. הלך הרוח של 'אני ואפסי עוד!' פלא שזה לקח עוד 15 שנה עד שהקבוץ התפרק.

הרבה דברים עוד לא ידעתי אז, על הדשא בעין-חרוד. למדתי אותם שנים אחר כך, באשדות יעקב, ויותר מאוחר - בסמינר העבודה, באותה עין-חרוד המתפלגת. על הדשא, שם התאספה עדה אחרת, יוצאי העלייה הגרמנית-הולנדית, שאולי לקחה חלק קטן בעיצוב המבנה הפוליטי של הקבוץ המאוחד לקראת ימי הפילוג בתנועת העבודה, אך בכל זאת הצליחה לכפות על וותיקי הקבוץ את ניהול משק החלב המודרני - לכפות, כי הדבר היה כרוך במאבקים קשים. חברי העדה נגנו על הדשא מוסיקה קלאסית - תקליטים על גבי גרמפון מדגם המזוודה עם מנואלה. השמיעו בטהובן ומוצרט עד מאוחר בלילה, בחוג חברים לא גדול, התרבות הכלל אירופאית הייתה אז נחלת הייקים.

כפי שציינתי, לנני היו מכרים בכל מקום ובכל מקום הכירו אותה. ובכך היה די כדי למצוא לינה וכניסה לחדר האוכל. הגענו גם לירושלים והתארחנו אצל מקס לוין. טיילנו בסימטאות העיר העתיקה וצפינו, מהאמפיתיאטרון באוניברסיטה שעל הר הצופים, לים המלח. הפעם זה היה אחרת. לא רצינו לטייל, רצינו לחפש מקום חדש, בסביבה חדשה, במסגרת אחרת. לאן נגיע לא ידענו מראש, וגם לא היו לנו אמצעים לנסיעות רחוקות. אך עוד דבר נשאר פתוח - טרם נישאנו כדת וכדין בישראל, אצל רב. בתחילה לא הייתה לנו כל כוונה לעשות כך. נישואין היו בשבילנו עניין אישי מאוד, בינו לבניה, ולא היה כל צורך בגושפנקא רשמית או דתית לברית זו. זאת הייתה הגישה הכללית בקיבוץ ועד קום המדינה חברי הקבוצים לא נהגו להתקדש בטקס דתי אצל רב. מחלקות היולדות של קופ"ח רשמו כל לידה על שם האב ולא שאלו שאלות. עם הכרזת העצמאות. הרב הפך לרשות הרשמית והחברה המתוקנת, שעשויה הייתה לקום יחד עם המדינה, נשארה כבולה ב'סטטוס-קוו'. אך כל זה היה עוד רחוק, בערפילי העתיד, ולהשקפות האישיות לא היה מחסום.

אלא מאי, העולם הגדול היה שרוי במלחמה נוראה על חיים ומוות, ואנחנו בחבל הארץ הקטנטן שלנו הרגשנו מכל זה רק את ההשלכות הכלכליות והארגוניות. איש עוד לא ידע על גורל יהודי אירופה. היישוב היהודי בארץ רצה לתרום את חלקו למאמץ המלחמתי הכללי. ראשי היישוב לחצו על השלטונות הבריטיים להקים גייס מ'יהודי ארץ ישראל במסגרת הגייסות הבריטיים ב'מזה"ת', אך היה ברור מראש, שהאנגלים ידחו זאת ונימוקיהם עימם. הם היו מוכנים לגיוס מתנדבים ליחידות בריטיות, שחנו בארץ, במידה מוגבלת ובתנאי של גיוס מספר מקביל של ערבים. אחרי המפלול בכרתים ובצפון אפריקה העריכו, שהאנגלים אולי בכל זאת יסכימו לגייס כוחות יהודים וביוני 1941 עם ישראל רצה להאמין שאמנם הגיוס הגדול לצבאות הברית עומד בשער (כידוע התבדו כל ההשערות וה'בריגדה' הוקמה רק בסוף 1944). במקרה של גיוס כללי, הקצבות הכספיות למשפחות החיילים (allowance) תימסרנה, כמובן, רק לזוגות הנשואים כדת וכדין, וכפי שפיקוח נפש דוחה את השבת, כך דחה הסיכוי להקצבה כספית שיקולים אידיאולוגיים נגד התקדשות אצל הרב. החברה הזמינו תור אצל הרבנים. היו אלה ימי העומר והיום האפשרי היחיד לקיום חופה, בטווח של מספר שבועות - ל"ג בעומר - חל ב-15 במאי.

הרב בכפר סבא, שצריך היה לערוך את החופה, דרש עבור הטקס ודמי ההרשמה 30 גרוש, סכום צנוע למדי. לנו זה היה נראה חריג - הקצבה השנתית של חבר קבוץ "מחר" לא עלה על 30 גרוש! נאמר לנו שהרב במגדיאל עושה את זה יותר זול. ובכן, שעתיים הליכה הלוך ושוב למגדיאל. הרב שם, שהכיר קיבוצניק כשראה אחד, הבהיר לנו, שהוא מוכן אף להשיאנו חינוס, אם נעמוד בקריטריונים של יהודי שומר מצוות, אך הוא מניח שאין אנו נמנים עם הקטגוריה הזאת ולכן אין אנו זכאים. נרשמנו אפוא בכפר סבא ונאמר לנו, שעלינו לדאוג ל'מיזונות', דהיינו לעוגיות ויין מתוק וגם לעדים.